ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA

Ügyszám: [redacted]

Dr. Czine Ágnes
elnökhelyettes asszony részére

Alkotmánybíróság

Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

tajekoztatas@mkab.hu
elnok@mkab.hu

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG
Ügyszám: II/ 02810-0/2026
Érkezett: 2026 OKT 28.
Érkezés módja
POSTÁN @ EGYÉB:
Példány: 1 Melléklet: – Kezelőiroda: [redacted]

Tisztelt Elnökhelyettes Asszony!

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 2. § (3) bekezdésében és 34. §-ában biztosított jogkörömnél fogva – a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesem Ajbt. 3. § (3) bekezdése alapján tett javaslatára és szakmai előkészítésében –

i n d í t v á n y o z o m,

I.) hogy az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság **vizsgálja meg**, és az Abtv. 41. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében **semmisítse meg**

- az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: Evt.) 27. § (3) bekezdését,
- az Evt. 10. § (2) bekezdés záró szövegrészében *„az 51. § (5) és (5a) bekezdés szerinti felújítás érdekében szükséges tarvágás, valamint”* szövegrészt,

mivel azok álláspontom szerint a visszalépés tilalmába ütköznek és ezért ellentétesek az Alaptörvény P), valamint XX. és XXI. cikkeiben foglaltakkal, nem felelnek meg az Alaptörvény 38. cikkének (1) bekezdésében foglaltaknak, továbbá sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglaltakat.

II.) Előbbi, meghatározott rendelkezések megsemmisítésére irányuló vizsgálaton túl az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 46. § (1) bekezdése és (2) bekezdésének c) pontja alapján indítványom kapcsán lehetősége nyílik arra is, hogy jelen eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítsa meg (a szükséges garanciák hiánya miatt a szabályozás a visszalépés tilalmába ütközik), és a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. E körben az Alkotmánybíróság különösen azt vizsgálhatja, hogy az Ukrajna területén fennálló

[redacted]

fegyveres konfliktusra tekintettel kihirdetett veszélyhelyzeti rendeletek törvényi szintre emeléséről szóló 2025. évi L. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 185.§-ával hatályon kívül helyezett, az **Evt. 51. § (6) bekezdésében foglalt garanciális rendelkezés hiányában mennyiben biztosítható az erdő Alaptörvény P) cikkéből következő védelme.**

I n d o k o l á s

I. Az indítvány benyújtásának előzményei és alapjogi keretei

I.1. Az indítvány előzményei

Az alapvető jogok biztosának és – immáron az Alkotmánybíróság által közvetlenül is felhívottan[1] – a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének (a továbbiakban: biztoshelyettes) az Alaptörvény P) cikke, továbbá az Ajbt. 3. §-a alapján **a nemzet közös örökségébe tartozó értékek védelme érdekében**, illetve **a jövő nemzedékek érdekeinek képviseletében, alkotmányos kötelezettsége jelezni, amennyiben egy jogszabálytervezet, vagy jogszabály kapcsán alapjogi aggályok merülnek fel**. A biztoshelyettes a hivatkozott, jogkörét meghatározó rendelkezéseknek megfelelően kíséri figyelemmel általában is a nemzet közös örökségébe tartozó, alapjogi oltalom alatt álló értékekre vonatkozó jogalkotási és jogalkalmazási gyakorlatot, így a jelen indítvánnyal érintett szabályozás kialakítására irányuló jogalkotási folyamatot is. Annak lezárultát követően az Ajbt. 3. § (1) bekezdés e) pontjában foglaltak szerint javasolta az alapvető jogok biztosának – részemre – az Alkotmánybírósághoz fordulást.

A biztoshelyettes az említett jogalkotási folyamatban az indítvánnyal érintett rendelkezésekre vonatkozóan már azok törvényjavaslatként való megfogalmazásakor, a T/11681 számú iromány parlamenti jogalkotási folyamatában felhívta mind az előterjesztő, mind az érintett országgyűlési bizottságok, képviselők és az NFFT elnökének a figyelmét a jogszabálymódosítás kapcsán felmerült alkotmányossági aggályokra.[2] Az érintett szabályozási tárgykörben ugyanis az Alkotmánybíróság – ugyancsak az alapvető jogok biztosának korábbi indítványa nyomán – már kifejtette alapjogi álláspontját[3]. A törvényi szabályozás alakításakor ezen előzmények ellenére társadalmi és szakmai egyeztetésre nem került sor.

A törvényjavaslatot az Országgyűlés által történő elfogadása után a köztársasági elnök, annak aláírása előtt, megfontolásra visszaküldte az Országgyűlésnek. Indoklásában a felmerülő alapjogi aggályok kapcsán a biztoshelyettes által megfogalmazottakra is utalt. Ezek alapján a jövő nemzedékek érdekeinek védelme érdekében a biztoshelyettes újfent javasolta az előterjesztő részére a Módtv. 183-185. §-ainak[4] elhagyását, azok törlését, illetve azt, hogy a köztársasági elnök által kért újbóli átgondolás során legyenek tekintettel az általa leírtakra.

---

[1] 9/2024. (IV. 30.) AB határozat [13], 5/2025. (VI. 30.) AB határozat [128]
[2] AJB-2058/2025. számon.
[3] 14/2020. (VII. 6.) AB határozat
[4] A Törvényjavaslat tárgyalásakor még 186-188. § volt a számozás, jelenleg a Módtv.183-185.§-airól van szó.

Az OGY általi másodszori megfontolást követően a törvény kifogásolt rendelkezései nem változtak, így az alapjogi aggályok mind a kihirdetett Módtv. szövege, mind indokolása kapcsán továbbra is fennállnak.

I.2. Az erdőre vonatkozó jogalkotási és jogalkalmazási alapjogi keretek

Az Alkotmánybíróság már a 14/2020. (VII. 6.) AB határozatában is részletesen kifejtette, hogy *„**(a)z erdő a szárazföld legösszetettebb természeti (ökológiai) rendszere, amely elsősorban a környezetre gyakorolt hatásai miatt az egészséges emberi élet alapvető feltétele.** Az erdő a környezeti elemek funkcionális működése és védelme mellett meghatározza a táj jellegét, kiemelten segíti a biológiai sokféleség megőrzését, szebbé, komfortosabbá és egészségesebbé teszi az emberi környezetet, valamint folyamatosan megújuló természeti erőforrásként energiahordozót és élelmet is termel. **Mindezek miatt az erdő fenntartása és megóvása az állam és az egész társadalom érdeke, védelmi és közjóléti szolgáltatásai minden embert megilletnek, ezért az erdőt csak a közérdekkel összhangban szabályozott módon lehet használni.** Az erdők tekintetében a „nemzet közös örökségének státusa" azt is jelenti, hogy az erdők megóvása az államra, az erdőtulajdonosokra, az erdőgazdálkodókra, de még az erdőt szabadon használókra is kötelezettségeket hárít. A kötelezettségek különösen az államot, az erdőtulajdonosokat és az erdővel rendelkezni jogosultakat érintik azáltal, hogy **a tulajdonnal való rendelkezés, illetőleg az erdőgazdálkodás teljes és feltétlen szabadsága helyébe a felelős, fenntartható gazdálkodást megvalósító, a jövő nemzedékek érdekeit is figyelembe vevő erdőhasználat követelménye lép.**"*[5]

Az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozatban a természeti értékek védelme érdekében, az elővigyázatosság és megelőzés elvére hivatkozva megállapította, hogy természetvédelmi, Natura 2000 védelmi rendeltetésű erdőkben a tarvágás engedélyezhetőségének általánossá tétele ellentétes az Alaptörvénnyel.[6] Az Alkotmánybíróság alaptörvényellenesnek minősítette tehát az Evt. azon rendelkezéseit, amelyek a hatóságok számára nem biztosították annak lehetőségét, hogy az adott terület sajátosságaihoz és természeti értékeihez igazodó természetvédelmi célú korlátozásokat rendeljenek el.

A Testület azt is megerősítette, hogy **a magántulajdonban álló védett természeti területeken lévő erdőkben is a gazdasági érdekkel szemben a természetvédelem elsődlegességét kell biztosítani.** Hangsúlyozta, hogy az Alaptörvény P) cikke alapján a biológiai sokféleség védelme, fenntartása és jövő nemzedékek számára való megőrzése mindenki kötelezettsége, ez tehát az erdőtulajdonosokat és az erdőgazdálkodókat is terheli, mivel a XIII. cikk (1) bekezdése szerint a tulajdonhoz fűződő társadalmi felelősség nevesített eseteként értelmezendő. A határozat kiemelte, hogy védett természeti területeken lévő erdőkben semmi sem indokolja a gazdasági tevékenység megengedését, amikor azokon arra eleve nem is volt lehetőség.

---

[5] 14/2020. (VII. 6.) AB határozat [23]

[6] Az ezzel kapcsolatos alapjogi érveket a biztoshelyettes *„Az erdők biológiai sokféleségének, természeti értékeinek megóvásáról szóló AB határozat utáni teendőkről"* szóló figyelemfelhívása is felsorakoztatta: https://www.ajbh.hu/documents/10180/2926454/Erd%C5%91+figyelemfelh%C3%ADv%C3%A1s_0811/c97f69e4-6115-30cf-048f-ecc246aa0cdc

Alá kell húzni, hogy az Alaptörvény P) cikke, valamit az azzal foglalkozó alkotmánybírósági határozatok a biodiverzitás és az erdő, mint a nemzet közös örökségébe tartozó értékek védelme tekintetében kifejezetten hangsúlyos szerepet szentelnek az erdei ökoszisztémáknak, erdei élőhelyeknek, erdőhöz köthető (védett) fajoknak. ***„Az erdők jelentősége természetvédelmi szempontból meghatározó, mivel a hazánkban élő növény- és állatfajok többsége az erdőkhöz kötődik, melyek megőrzésének kötelezettsége a nemzetközi jog feltétlen alkalmazást igénylő szabálya, és ugyancsak kifejezetten következik az Európai Unió jogából és az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése előírásaiból is. Az erdők ugyanakkor a klímaváltozás elleni küzdelemben is fontos szerepet játszanak:*** *a fotoszintézis folyamata során a széndioxidot megkötik, ezáltal csökkentik a légkör széndioxid-tartalmát. Csak Magyarországon az erdők évente mintegy 3-4 millió tonna széndioxidot kötnek meg ily módon. Az erdők megóvása alapvető jelentőséggel bír a biológiai sokféleség megőrzése, mint a nemzetközi közösség mint egész akaratát tükröző, a nemzetközi jog feltétlen alkalmazást igénylő szabálya érvényesülése szempontjából."*[7] Ez az egységes szemlélet, az erdő és az ott található élővilág elválaszthatatlansága, az élőhelyvédelem különös éllel merül fel a Módtv. és az azzal módosított Evt. szabályozás kapcsán.

A jövő generációk érdekeinek védelme azonban nem csupán a P) cikkből, illetőleg a Nemzeti Hitvallás rendelkezéseiből vezethető le: az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése értelmében *„[a]z állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. ... A nemzet közös örökségébe tartozó vagyontárgyakkal való felelős gazdálkodás egyik Alaptörvényben nevesített célja, nevezetesen a jövő nemzedékek szükségleteinek meghatározása nem politikai kérdés, azt mindenkor tudományos igénnyel lehet és kell meghatározni, az elővigyázatosság és megelőzés elvének érvényesülésére is figyelemmel."*[8]

Kiemelendő, hogy a természeti értékek és a természetvédelmi oltalom alatt álló területek (különösen a védett természeti területek, Natura 2000 területek), a nemzeti vagyon sajátos és pótolhatatlan részei. Kizárólag a természet hatékony védelmével biztosítható fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és jövő nemzedékek számára való megőrzése, a természeti erőforrásokkal történő takarékos és észszerű gazdálkodás biztosítása, a természeti örökség és a biológiai sokféleség oltalma, valamint az ember és természet közötti harmonikus kapcsolat kialakítása, mint az emberiség fennmaradásának alapvető feltétele. **Mindez az állam fokozott felelősségét jelenti a nemzeti vagyon részét képező természeti erőforrásokra vonatkozó szabályozás megalkotása során.** Különösen, hogy a nemzeti vagyon ilyen összetevői közé nem csupán maga a faanyag tartozik, hanem az Alaptörvény P) cikke szerinti természeti erőforrások, a természeti tőke (talaj, erdő, erdei ökoszisztémák, biológiai sokféleség, vízkészletek stb.), **beleértve az általuk nyújtott szolgáltatásokat is**. Az erdők azon javainak és szolgáltatásainak állapota, amelyeket az ember élete során közvetlenül vagy közvetve felhasznál, létfontosságú az emberi egészség és jólét szempontjából, mely valós társadalmi és gazdasági értékének „csupán" egy töredéke az általuk szolgáltatott faanyag.

---

[7] 14/2020. (VII. 6.) AB határozat [24], 28/2017. (X. 25.) AB határozat [38]
[8] 13/2018 (IX. 4.) AB határozat [15]

Az erdők fontos, kiemelt és összetett ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtanak. Ide tartoznak az ellátó szolgáltatások (pl. faanyag, nem faalapú termékek, víz), a szabályozó szolgáltatások (pl. vízmegtartás, víztisztítás, CO2-megkötés, légköri szennyezőanyagok kiszűrése, talajerózió elleni védelem, élőhely biztosítása fajoknak), a támogató szolgáltatások (pl. tápanyagkörforgás, talajképzés, primer produkció) és a kulturális szolgáltatások (pl. rekreáció, sportvadászat, művészi ihlet).[9] Az ökoszisztéma-szolgáltatások és a biológiai sokféleség között az eddigi ismereteink szerint pozitív összefüggés van: minél nagyobb a biodiverzitás valamely összetevője, annál szélesebb körű az adott ökoszisztéma-szolgáltatás. Stabil, jó állapotú, diverz ökológiai rendszerek szükségesek ahhoz, hogy az emberi jól-lét különböző tényezőit – tiszta levegőt, vizet stb. – biztosító nagy számú szolgáltatást nyújtsák.[10]

Az erdők jelentős szerepet játszanak a klímaváltozás hatásainak mérséklésében, valamint az ahhoz való alkalmazkodásban is. Az Alkotmánybíróság – a klímavédelemről szóló 2020. évi XLIV. törvény 3. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről, valamint mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapításáról szóló – **5/2025. (VI. 30.) AB határozata** is részletesen foglalkozik az erdőkkel. Kimondja: *„Az Alkotmánybíróság korábban már az erdők megóvásának (ugyancsak alaptörvényi szintű) kötelezettségével összefüggésben rögzítette, hogy egyfelől a **Magyarországon élő növény- és állatfajok többsége az erdőkhöz kötődik**, ekként az **erdők megóvása a biológiai sokféleség megőrzése szempontjából alapvető jelentőséggel bír**, másfelől pedig **az erdők „a klímaváltozás elleni küzdelemben is fontos szerepet játszanak: a fotoszintézis folyamata során a széndioxidot megkötik, ezáltal csökkentik a légkör széndioxid-tartalmát”** (Abh1., Indokolás [24]).”*[11] A Testület a biodiverzitás megőrzése és a klímaváltozás elleni küzdelem szempontjából az erdők mennyisége mellett **kiemeli az erdők minőségének és állapotának fontosságát** is, amikor megállapítja, hogy *„(a)z erdőkkel kapcsolatos tudományos-szakmai javaslatok megfontolása a természetvédelmi és erdőgazdálkodási jogszabályok részbeni újragondolását tehetik szükségessé (MTA állásfoglalás, 46. oldal). **A védett területeken elhelyezkedő erdőállományokban természetvédelmi erdőkezelési módok alkalmazása**, az őshonos fafajtájú nagyon idős erdőkben a **szentély jellegű megőrzés megfontolása**, továbbá valamennyi erdőben **a folyamatos lombkorona-borítás fenntartása** a hazai erdőállomány megmaradására vonatkozó kedvezőtlen klímaszcenárió fényében **indokoltnak tűnik**.”*[12]

Az Alkotmánybíróság felhívta a figyelmet arra is, hogy a *„klímaváltozás elleni küzdelem három kiemelt területe a mitigáció, az adaptáció és a reziliencia, melyek csak együttesen lehetnek alkalmasak arra, hogy biztosítsák az Alaptörvény P) cikke hatálya alá tartozó, a nemzet közös örökségének részét képező vagyontárgyak megóvását, valamint az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből, XX. cikk (1) bekezdéséből és XXI. cikk (1) bekezdéséből fakadó követelmények maradéktalan érvényesülését.”*[13]

---

[9] Erdészeti Lapok CL. évf. 6. szám (2015. június) – Dr. Kovács Eszter, Dr. Harangozó Gábor, Marjainé Dr. Szerényi Zsuzsanna és Csépányi Péter: Az erdők által nyújtott ökoszisztéma szolgáltatások és értékelésük alapjai. http://erdeszetilapok.oszk.hu/01804/pdf/EPA01192_erdeszeti_lapok_2015-06_164-166.pdf

[10] https://termeszetem.hu/hu/projekt/tevekenysegeink/az-okoszisztema-szolgaltatasok-vizsgalata

[11] 5/2025. (VI. 30.) AB határozat [57]

[12] 5/2025. (VI. 30.) AB határozat [110]

[13] 5/2025. (VI. 30.) AB határozat [125]

Az Alkotmánybíróság ismételten és nyomatékosan hangsúlyozza az erdők, erdőségek, fák fontosságát, köztük azt is, hogy az erdők többek között kiemelt szerepet játszanak a klímaváltozás elleni küzdelemben is. A természetes felszínborítottság növelése már rövid távon is alkalmas a klímaváltozáshoz kapcsolódó mitigációs célok javítására. A természetes felszínborítottság növelésének elsődleges eszköze a gyepterületek és a természetes állapotú erdők arányának növelése. **A talajfelszín klímáját ugyanakkor kedvezőtlenül befolyásolja a korábbi előnyös mikroklímát megszüntető erdei tarvágások gyakorlata.** Ez már csak azért is igaz, mert a felszínborításban okozott negatív változások az üvegházhatású gázok kibocsátásával egyenrangú terhelést jelentenek, vagyis ellentétesek a klímaváltozás mind mitigációs, mind adaptációs, mind pedig rezilienciával kapcsolatos szempontjaival, cselekvési irányaival. Az Alkotmánybíróság 5/2025. (VI. 30.) AB határozatában foglalt megállapításai alapján **sem fogadhatóak el a Módtv. által módosított Evt. rendelkezések az erdőkre, erdőgazdálkodásra vonatkozóan, különösen, amelyek szélesebb körben teszik lehetővé a tarvágást, mert azok ellentétesek az Alkotmánybíróság e döntésével is, így tehát nem felelhetnek meg az Alaptörvény P) cikkéből, XX. cikkéből és XXI. cikkéből következő elvárásoknak sem.** [14]

A jövő nemzedékek érdekeinek védelmével kapcsolatos szempontokon túl a Módtv. által bevezetett Evt. módosítások kapcsán **a jogbiztonság kérdésére is** fel kell hívni a figyelmet. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, demokratikus jogállam. Az Alkotmánybíróság már működése első éveiben elvi éllel megállapította, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam – és elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy **a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.**[15] Ez a követelmény szorosan kapcsolható a környezetjog terén a tervszerűség elvéhez. A jogrendszer koherenciája, egyértelmű és átlátható, kiszámítható szabályozásai, vagyis a jogbiztonság követelményének érvényesítése a jogalkotásban (is) egybecseng **a megelőzés és elővigyázatosság** elveivel is szükségszerűen összhangban álló tervszerűség követelményével. A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményének érvényesítése ily módon közvetlenül összefügg az Alaptörvény XX., XXI. és P) cikkeinek teljesítésével.

II. Az indítvány indokolása

II.1. Általános alapjogi indokolás, különös tekintettel a veszélyhelyzeti szabályozásra

Az Alaptörvény szellemiségét és érdemi szabályait átszövi a jövő nemzedékek érdekeinek védelme, így az semmilyen módon nem hagyható figyelmen kívül sem a veszélyhelyzet megállapítása, sem a megszüntetése, sem az ezzel kapcsolatos szabályok törvényi szintre emelése során. Az **Alaptörvény P) cikk (1)** bekezdése értelmében *„a*

[14] Mindezekre a biztoshelyettesnek a hivatkozott AB határozat kapcsán 2025. VII. 11-én kiadott közleménye is kitér: https://www.ajbh.hu/documents/10180/0/KlimaABH_kozlemeny.pdf

[15] 3106/2013.(V. 17.) AB határozat [8], 13/2013.(VI. 17.) AB határozat [46]

természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége." Az itt meghatározott fizikai, biológiai és kulturális alapok megóvása mindenki kötelessége, azonban a nemzet közös örökségének részét képező értékek védelmében az államnak kitüntetett szerepe van,[16] főként a jogalkotás során. Ezen túlmenően az Alaptörvény XXI. cikke *deklarálja, hogy Magyarország védi és fenntartja az egészséges környezetet,* továbbá a XX. cikkben a környezetvédelem eszköz szerepe mutatható ki, *a testi és lelki egészség* megvalósításának szolgálatában.

Az Alkotmánybíróság számos esetben kimondta, de talán legteljesebben a 13/2018. (IX. 4.) AB határozatában fogalmazta meg az állam e körben érvényesülő egyik legfőbb kötelességét: *„[15] A nemzet közös örökségébe tartozó vagyontárgyakkal való felelős gazdálkodás egyik Alaptörvényben nevesített célja,* ***nevezetesen a jövő nemzedékek szükségleteinek meghatározása nem politikai kérdés, azt mindenkor tudományos igénnyel lehet és kell meghatározni, az elővigyázatosság és megelőzés elvének érvényesülésére is figyelemmel."*** Nem lehet vitás, hogy ezen követelményeknek csak körültekintő, távlatokat felölelő előrelátással, tervezéssel lehet megfelelni.

A veszélyhelyzeti rendeletalkotás és a jövő nemzedékek érdekeinek védelme összehangolhatósága kapcsán az egyik legfontosabb szempont, amelyre jelen jogalkotás kapcsán nyomatékkal fel kell hívni a figyelmet, miszerint: ***„(a) veszélyhelyzeti jogalkotások már a címükben hangsúlyozzák saját átmeneti, ideiglenes mivoltukat*** *– ezt bizonyítja ez a fordulat: „... a szabályoknak veszélyhelyzet ideje alatt történő eltérő alkalmazásáról" –, de kiváltképpen az Alaptörvény 53. § (5) bekezdése: „A Kormány által különleges jogrend idején a különleges jogrendre vonatkozó szabályok szerint alkotott rendelet a különleges jogrend megszűnésekor hatályát veszti." Valójában egyértelműen válságkezelésről – lehetőség szerint a válság megelőzéséről – van szó ebben a körben, aminek indokoltságát, fontosságát nem lehet és nem is kívánjuk megkérdőjelezni. Ez a rendelkezések azonban mintegy azt is indukálják, hogy ennek alapján aligha generálhatóak inkább hosszú távon és kevésbé aktuálisan érzékelhető hatások."* [17] **Az Alaptörvény szerint a veszélyhelyzet idején fennálló különleges helyzet indokainak megszűnésekor, értelemszerűen az átmeneti jogszabályoknak is meg kell „szűnniük", így tehát azokat nem törvényi szintre kell emelni, hanem hatályon kívül kell helyezni.** Az indítvánnyal érintett Evt. módosításokat bevezető Módtv. ezen alkotmányos alapvetéssel megy szembe anélkül, hogy ilyen sajátos helyzetekre az Alaptörvény lehetőséget adna.

„A fenti feltételek azt is világossá teszik, hogy az ilyen veszélyhelyzetek kapcsán szükségessé váló intézkedések hatásai nem hosszú távra szólnak, hanem elsődlegesen az adott időszakra, ezért ***nem is indokolható, nem is lehetséges ezen átmenetinek szánt***

---

[16] 3104/2017. (V. 8.) AB határozat [39]

[17] A jövő nemzedékek szószólójának figyelemfelhívása a veszélyhelyzeti rendeletalkotás és a jövő nemzedékek érdekeinek védelme összehangolhatóságáról (2023. február 14.) https://www.ajbh.hu/documents/10180/7540060/A+J%C3%B6v%C5%91+Nemzed%C3%A9kek+Sz%C3%B3sz%C3%B3l%C3%B3j%C3%A1nak+figyelemfelh%C3%ADv%C3%A1sa+a+vesz%C3%A9lyhelyzeti+rendeletalkot%C3%A1s+%C3%A9s+a+j%C3%B6v%C5%91+nemzed%C3%A9kek+%C3%A9rdekeinek+v%C3%A9delme+%C3%B6sszehangolhat%C3%B3s%C3%A1g%C3%A1r%C3%B3l.pdf/5e12ef0f-2686-8d9d-ac93-9eb28db18521

rendelkezésekben olyan lépéseket tenni, amelyek alkalmasint hosszú távú, tartós, sőt akár talán nehezen vagy egyáltalában nem visszafordítható hatásokkal bírnak, vagy tényleges hatásaikat sokkal inkább a távlatokban, mint az aktuális helyzetben fejtik ki. *Az ilyen tartós, esetleg más érdekek – így* ***főként a jövő nemzedékek érdekeinek – érvényesülését távlatosan, hátrányosan érintő következmények*** *a felhatalmazó alaptörvényi és törvényi korlátok határait feszegetik."*[18]

A Módtv. – mint a módosításokat megalapozó ún. salátatörvény – kapcsán általánosságban is kiemelendő **a visszalépés tilalmának alkotmányos elve,** amely szerint *„(...) az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje vagy a romlás kockázatát megengedje*", a környezetvédelmi, természetvédelmi jogszabályokban biztosított védelmi szint nem csökkenthető.[19]

Az Alkotmánybíróság a 3223/2017. (IX. 25.) AB határozatában kimondta: *„[27] A visszalépés tilalmának (non-derogation) mint szabályozási zsinórmértéknek az indoka elsősorban az, hogy* ***a természet és környezet védelmének elmulasztása visszafordíthatatlan folyamatokat indíthat meg, ekként az elővigyázatosság, illetőleg a megelőzés elveire tekintettel lehetséges csak a környezet védelmére vonatkozó szabályozás megalkotása****. (...)*

[28] A visszalépés tilalma egyaránt vonatkozik a környezet és természet védelmére vonatkozó anyagi jogi, eljárásjogi és szervezeti szabályozásra, hiszen ezek együttesen biztosíthatják csak az elv maradéktalan, az Alaptörvényből következő érvényesülését. ... A környezetvédelem már elért szintjének, mint egésznek a csökkentésére kizárólag akkor nyílhat az Alaptörvénnyel összeegyeztethető lehetőség ..., ha az megfelel az alapvető jogok korlátozásával szemben támasztott szükségességi-arányossági tesztnek (...)".

Az is szem előtt tartandó, hogy *„(a) veszélyhelyzeti felhatalmazás alkalmazása nem kívánt okokból bekövetkező szükséges lépés volt, hozzásegítve az országot, a társadalmat ahhoz, hogy az alapul szolgáló helyzeteket könnyebben átvészelje, azok aktuális nehézségei ne idézzenek elő maradandó negatív hatásokat.* ***Ugyanakkor a veszélyhelyzeti intézkedések feladata, hogy lényegükből fakadóan csak átmeneti, a helyzet kezeléséhez közvetlenül szükséges hatásokkal foglalkozzanak, és már a felhatalmazásból adódóan is az a cél, hogy a helyzet megszűntét követően lehetőség szerint folytassuk ott, ahonnan a veszélyhelyzet kizökkentett minket****. Ezért, amint azt már jeleztük, az átmenetinek szánt rendelkezések természetükből adódóan nem irányulhatnak olyan lépésekre, amelyek eredeti céljaik mellett alkalmasint hosszú távú, tartós, sőt akár nehezen vagy egyáltalában nem visszafordítható hatásokat indukálnak, vagy tényleges hatásaikat sokkal inkább a távlatokban, mint az aktuális helyzetben fejtik ki. Az ilyen közvetlen hatások tehát kerülendők, vagy a legszükségesebbre kell azokat szorítani."*[20]

A Módtv. a veszélyhelyzet megszüntetését készítette elő azáltal, hogy a **veszélyhelyzeti kormányrendeletek egyes jogintézményeit ülteti át a normál jogrendbe**, vagyis egyebek mellett a különleges körülményekkel összefüggő, rendkívüli alapjog-korlátozásokat tartalmazó

---

[18] A jövő nemzedékek szószólójának figyelemfelhívása a veszélyhelyzeti rendeletalkotás és a jövő nemzedékek érdekeinek védelme összehangolhatóságáról (2023. február 14.)

[19] Például: 28/1994. (V. 20.) AB határozat, 16/2015. (VI. 5.) AB határozat, 3223/2017. (IX. 25.) AB határozat, 28/2017. (X. 25.) AB határozat, 13/2018. (IX. 4.) AB határozat

[20] A jövő nemzedékek szószólójának figyelemfelhívása a veszélyhelyzeti rendeletalkotás és a jövő nemzedékek érdekeinek védelme összehangolhatóságáról (2023. február 14.)

jogintézményeket emel át a normál állami működésbe.[21] A törvény címéből, indokolásából és tartalmi elemeiből egyértelműen arra lehet következtetni, hogy azok *a veszélyhelyzet ideje alatt a tűzifaigények biztosításához szükséges eltérő szabályok alkalmazásáról szóló 287/2022. (VIII. 4.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: tűzifarendelet) egyes rendelkezéseinek törvényi szintre való emelését célozzák.

A Módtv. és indokolása azonban nem ejt szót arról, hogy a módosítás értelmében hatályba lépő, indítvánnyal érintett Evt. rendelkezések mely alapvető jog vagy alkotmányos érték védelmében szükségesek normál jogrend idején, továbbá az egyes alapjog-korlátozások arányossági mérlegeléséről sem közöl információkat. **Visszás helyzetet teremt, hogy különleges körülmények kezelése céljából meghozott, ideiglenes alapjog-korlátozásokat tartalmazó kormányrendeleteket érdemi indokolás nélkül a normál jogrend részévé tette a Módtv az olyan törvényeken keresztül például, mint az Evt.** Az egészséges környezethez való jogot biztosító rendelkezések korlátozása, a természeti erőforrások védelmét körülbástyázó jogszabályi garanciák megbontása, átalakítása esetén hangsúlyozottan figyelemmel kellett volna lenni a visszafordíthatatlan károk megelőzésére.

II.2. Általános alapjogi indokolás a Módtv. által az Evt-be illesztett rendelkezések vonatkozásában

A T-11681 törvénytervezet 186-188. §-ai, illetve a kihirdetését követően a Módtv. 183-185. §-ai tartalmazzák **az Evt. indítvánnyal érintett rendelkezései módosításának szabályait.** A jogalkotó szerint a módosítás fenntartja az erdőgazdálkodás szempontjából kiemelt fontosságú rendelkezéseket, azonban a veszélyhelyzet elmúltával – igazság szerint valójában már alatt is – ennek indokoltsága több mint kétséges.

A háború okozta energiaválság miatt elrendelt veszélyhelyzetben valamelyest érthetőnek tűnt, hogy prioritásnak tekintette a jogalkotó az emberek mindennapi életvitelének – így fűtési igényeinek – biztosítását. Ugyanakkor nem feledkezhetünk meg arról, hogy – az azóta megszűnt – háborús veszélyhelyzet kihirdetését követően rövid idő alatt sikerült normalizálni az energiatermelést (a kezdeti időszaktól eltekintve a tűzifaigény kielégítése biztosítható volt), eredményesen csökkent hazánk energiaimport függősége, a magyar energiarendszer megbízható, hatékony és biztonságos, a szükséges tartalékok rendelkezésre állnak, abban a tűzifa elhanyagolható hányadot tesz ki. Ebből következően az energiaellátás biztonsága akkor

---

[21] Módtv. általános indokolása: *„Az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelettel – 2022. november 1. napjával – a Kormány Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki. Az Országgyűlés a szomszédos országban fennálló fegyveres konfliktus, illetve humanitárius katasztrófa magyarországi következményeinek elhárításáról és kezeléséről szóló 2022. évi XLII. törvény több alkalommal történő módosításával felhatalmazta a Kormányt, hogy a veszélyhelyzetet meghosszabbítsa. Időközben olyan események következtek be, amelyek valószínűvé teszik, hogy az orosz és az ukrán fél tűzszünetben állapodnak meg. Az Alaptörvény 53. cikk (3) és (4) bekezdése szerint a különleges jogrendet a különleges jogrend kihirdetésére jogosult szerv megszünteti, ha kihirdetésének feltételei már nem állnak fenn. A veszélyhelyzet során számos olyan belügyi, építési, közlekedési, gazdasági ágazatba tartozó kormányrendelet született, amelyek áttekintése, indokolt esetben egyes szabályok törvényi szintre emelése, illetve törvényi szintű átmeneti szabályok megalkotása szükséges. A törvény – áttekintve a veszélyhelyzeti kormányrendeletek szabályozási tárgyköreit – egyes jogintézményeket átmeneti szabályként, illetve a normál jogrend részeként állapít meg."*

is teljes mértékben fenntartható lenne, ha nem lépett volna hatályba[22] a Módtv. szerinti Evt. módosítás a tűzifa-kitermelés intenzitásának növelésére.

Tehát a tűzifarendelet normál jogrendbe való átültetésének – ráadásul törvényi szintre emelésének – nincs és nem is volt érdemi indoka, mert a háborúval összefüggő energiaválságban felmerülő rendkívüli tűzifaigények kielégítése csak rendkívüli körülmények között lenne értelmezhető, illetve alátámasztható.[23] Ezzel szemben szakmai alapon semmiképp nem igazolható (és támasztható alá), hogy az esetlegesen rövid távon megjelenő többlet tűzifaigényeket a jogszabály-módosítás által érintett, magas természetességi állapotú, természetvédelmi, tájképvédelmi, Natura 2000, netán közjóléti elsődleges rendeltetésű – a nemzet közös örökségébe tartozó – erdeinkből kellene kielégíteni, ahol kiemelt cél a természeti értékek hosszú távú megőrzése, vagy állapotuk javítása.

A Módtv. 183-185. §-ai által bevezett módosítások által – az Alkotmánybírtóság 14/2020. (VII. 6.) AB határozatában[24] kifejtettekkel teljes mértékben ellentétes módon – **szélesebb körben válik lehetővé a természetvédelmi rendeltetésű, őshonos fafajokból álló erdőkben a tarvágás.** Ezen kívül jelentősen lecsökken (21 napról 14 napra) az erdészeti hatóság (és társhatóságágok, például természetvédelmi hatóság) rendelkezésére álló döntési, tudomásul vételi, beavatkozási határidő akkor, amikor az erdőgazdálkodó az erdőtervben foglalt erdősítési, erdőnevelési és fakitermelési tevékenységet akar megvalósítani, vagy az erdőtervben nem szereplő fakitermelést kíván végezni. Ezek a módosító rendelkezések a vonatkozó alkotmánybírósági döntések szellemiségével és konkrét előírásaival több ponton ellentétesek. A módosítás egyebek mellett felszámolja a 14/2020. (VII. 6.) AB határozat egyik legfontosabb vívmányát: visszaemel egy korábban már megsemmisített rendelkezést a törvénybe, és ezzel lehetővé teszi a legértékesebb védett erdők szélesebb körű tarvágását.

Mindezek a módosítások egyenként és összességükben jelentősen, összeadódó hatásukban is érintik az Alaptörvény P) cikkében külön védelem alá helyezett természeti környezetet, az erdőket és azok élővilágát, a biológiai sokféleséget. A tűzifaigények biztosítása miatt bevezetett rendelkezések jelentős része eddig is vitathatóan lehetett volna alkalmas a veszélyhelyzetet kiváltó esemény gazdasági következményeinek enyhítésére, kezelésére, annak szükségessége és arányossága ugyancsak kérdéses volt. A veszélyhelyzet megszüntetése után pedig egyértelműen megállapítható, hogy **a Módtv. szerinti Evt. módosítások indokolatlanul az (egyedi) gazdasági érdekeket, az egyszerűbb és gyorsabb többlet-fakitermelést (tarvágást) helyezik előtérbe, a nemzet közös örökségébe tartozó védett értékek megóvásával szemben, ezzel jelentős aránytalanságot okozva.** A gazdasági érdek ugyanakkor nem alapjog, hanem egyike az Alaptörvényben meghatározott alapvető jogok és alkotmányos érdekek, értékek, államcélok elérését, biztosítását célzó eszközöknek. Ebből eredően **nemcsak, hogy nem előzheti meg az Alaptörvényben rögzített testi-leki egészséghez és egészséges környezethez való alapvető jogok biztosítását, továbbá a P)**

---

[22] 2025. július 20-án.

[23] Lásd részletesebben: A jövő nemzedékek szószólójának figyelemfelhívása a veszélyhelyzeti előírások továbbélése és a környezeti hatások jogalkotást megelőző felmérése kapcsán (2026. szeptember 30.) https://www.ajbh.hu/documents/10180/0/4134_2026_Figyelemfelhivas_veszelyhelyzet_es_kv_hatasok_felmeres e

[24] Különösen aggályos, hogy a 2025. évi L. törvény 184. § a) pontja egy olyan tartalmú rendelkezést emelne vissza a jogrendbe, melyet az Alkotmánybíróság 14/2020. (VII. 6.) AB határozatában már egyszer megsemmisített, és ezt a döntés [122] – [132] pontjaiban részletesen meg is indokolta.

cikkben foglalt, a nemzet közös öröksége védelmét, de azokkal – lévén nem alapjogi és nem azonos szinten védett érdek – össze sem vethető, azokkal szemben nem mérlegelhető vagy rangsorolható.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) 32. § (1) bekezdése alapján **a védett természeti területen lévő erdő elsődlegesen védelmi rendeltetésű**. A Módtv.-t követő Evt. módosítás szerint a védett természeti területeken nagyobb mértékben lenne lehetőség tarvágásra, ami – amellett, hogy az erdőgazdálkodásnak mára elavult megoldása – számos faj élőhelyét, életlehetőségét szünteti meg hosszú távra, amíg az új erdőállomány fel nem újul, továbbá az idegenhonos fajok (pl.: fehér akác, zöld juhar) visszaszorítása helyett még nagyobb teret enged azoknak. Ezzel szemben az erdők természetes állapotának fennmaradása, a minél kisebb területű, kíméletesebb beavatkozások, fakivágások alkalmazása, az őshonos fajok prioritásának megtartása – különösen a védett természeti területeken – kiemelten fontos, a nemzet közös örökségének védelmét szolgáló, alkotmányos jelentőségű, támogatandó cél. **Mindez az állam fokozott felelősségét jelenti a nemzeti vagyon részét[25] képező természeti erőforrásokra vonatkozó szabályozás megalkotása során.**

A Módtv. Evt.-t módosító szakaszai kapcsán a 9/2024. (IV. 30.) AB határozat[26] megállapításai is relevánsak. Az Alkotmánybíróság ugyanis azt is kimondta, hogy **a tarvágás utáni erdő felújítása** *„(...) a különleges jogrend (veszélyhelyzet) fogalmilag kivételes, **és átmeneti időre fennálló időszakát lényegesen meghaladó, bizonyosan több évtizedes időszakra tartó hatással bír, amely kétségtelenül sértheti a visszalépés tilalmának elvét, különleges jogrend hiányában pedig nincs olyan más alapvető jog vagy alkotmányos érték, mely egyébként a visszalépés igazolásául szolgálhatna.”***

A Módtv. részletes indokolása szerint többek között azért lenne szükség az Evt. módosításokra, mert *„(a) klímaváltozás jelenleg is érzékelt és a jövőben várható hatása miatt az elmúlt néhány száz évben természetesen kialakult és mesterségesen létrehozott erdőkben egyaránt elengedhetetlenek a mesterséges beavatkozások is, így a természetközeli erdeinkben is indokolt a természetes folyamatok mesterséges felgyorsítása és a sarjaztatás lehetőségének megteremtése.”* Az erdő felújításának (mag eredetű vagy sarjaztatásos) módját azonban szét kell választani az ezt megelőzően végzendő erdő letermeléstől, végvágásától, mert az ettől teljesen független. A sarjeredetű felújítás alkalmazásának egyáltalán nem feltétele a nagy területű, nyílt vágásterületek (tarvágás) mértékének növelése.

Számos tudományos szervezet, testület nem egy alkalommal megerősítette, hogy a klímaváltozás hatásainak megfékezése, enyhítése érdekében nem megfelelő, sőt káros módszer a tarvágás lehetőségének szélesebb körű biztosítása. Az MTA Biológiai Osztályának álláspontja szerint: *„amennyiben természetvédelmi és Natura 2000 elődleges rendeltetésű, őshonos fafajú erdeinkben gazdasági hasznosítás zajlik, akkor az **csak ökológiailag fenntartható erdőgazdálkodás** keretében történjen. Az erdőgazdálkodás szabályozását ezért*

---

[25] Az Alaptörvény 38. cikkének (1) bekezdése értelmében a *„nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele”.*

[26] A veszélyhelyzet ideje alatt a tűzifaigények biztosításához szükséges eltérő szabályok alkalmazásáról szóló 287/2022. (VIII. 4.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapításáról, visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítéséről, valamint alkalmazásának kizárásáról szóló 9/2024. (IV. 30.) AB határozat.

csak ennek előmozdítása érdekében lehet változtatni. Ez alapvetően olyan gazdálkodási módokat jelent, amelyek a faanyagtermelés mellett ***fenntartják az erdei ökoszisztéma integritását, biztosítják az erdők ökoszisztéma szolgáltatásait, megőrzik az erdei biodiverzitást****, fenntartják az erdők stabilitását és alkalmazkodó képességét. Ezt* ***leginkább a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódok*** *(örökerdő és átmeneti üzemmód) keretében lehet biztosítani, amely során a faanyagtermelés mellett a védelmi funkciókat is integrálják a gazdálkodásba (kíméleti területek, holtfa, habitatfák visszahagyása, elegyesség, cserjeszintkímélete, változatos korszerkezet). A vágásos üzemmód bizonyos típusai (szálalóvágás, fokozatos felújító vágás) keretében ezek a célok még megvalósíthatók,* ***de a tarvágás alapvetően nem tekinthető ökológiailag fenntartható gazdálkodási módnak.***

Számos kutatás bizonyítja, hogy ***a tarvágások kedvezőtlen termőhelyi viszonyokat hoznak létre, megbontják az erdei mikroklímát, csökkentik az erdős táj klímakiegyenlítő hatását, kedvezőtlenül hatnak a talajviszonyokra, megváltoztatják az erdei életközösségeket****. Ezen kedvezőtlen hatások egy része tartósan megmarad, még évszázadok múlva is kimutatható.* ***Mivel a törvényjavaslat[27] kiterjeszti a tarvágás alkalmazásának lehetőségeit a védett és magas természeti értékkel bíró erdőkben, ezért nem segíti elő a természetvédelmi rendeltetés megvalósulását, az erdők fenntartható használatát.*** *A törvényjavaslatban kiterjesztett sarjaztatás alkalmazásának lehet természetvédelmi szempontból létjogosultsága, de a védett erdőkben ezt sem a tarvágás keretében kell megvalósítani. A tarvágás lehetőségének kiterjesztése különösen a síkvidékeken még megtalálható utolsó, védett erdőssztyepp foltjaink esetében jelent fokozott veszélyt. Ezekben az erdőkben nem a tarvágás lehetőségének a bővítése, hanem a gazdasági célú hasznosítás megszüntetése lenne indokolt természetvédelmi erdőkezelés keretében."*[28]

II.3. Részletes alapjogi indokolás

1. A **Módtv. 183. §-a szerint az Evt. 27. §-a a következő (3)** bekezdéssel egészült ki:
   „(3) Természetvédelmi rendeltetésű, őshonos fafajokból álló, mageredetű természetes felújulásra nem képes erdőben – annak sarjeredetű természetes felújítása esetén – az erdőterv szerinti tarvágás a Tvt. 33. § (5) bekezdés a) pontjában meghatározott térmértékig végezhető."

Az Evt. 24. § (2) bekezdésének a) pontja alapján természetvédelmi rendeltetésű erdő a védett természeti területen lévő erdő. A Tvt. 33. § (5) bekezdés a) alpontja alapján: *„Védett természeti területen lévő erdőben* ***tarvágás csak nem őshonos fafajokból álló,*** *vagy természetes felújulásra nem képes állományokban – összefüggően legfeljebb 3 hektár kiterjedésben –* ***engedélyezhető*** *(...)".*

A Tvt. alapján csak a **nem** őshonos fafajokból álló erdőben lehetett tarvágást végezni összefüggően 3 hektár kiterjedésben. Az Evt. rendelkezéseinek a Módtv. hatályba lépése utáni szövege szerint azonban a természetvédelmi rendeltetésű erdőben (ami a védett természeti

---

[27] Az MTA jelen indítvánnyal érintett, T/11681 törvényjavaslat kapcsán fogalmazta meg álláspontját.

[28] https://ecolres.hun-ren.hu/az-mta-biologiai-tudomanyok-osztalyanak-allasfoglalasa-az-ukrajna-teruleten-fennallo-fegyveres-konfliktusra-tekintettel/

területen lévő erdőt jelenti) **az őshonos állományokban is** lehetőség van a tarvágásra, ha mageredetű felújításra nem képes. Igaz, ebben az esetben is a felső korlát a 3 hektár nagyság. Úgy tűnhet, mintha a Módtv. **csak kiutalna a Tvt. hatályos rendelkezésére, de a** jogszabály-módosítás a Módtv. 184. § a) pontjában és 185. §-ában foglaltakkal egybeolvasva nyer értelmet.

2. A **Módtv. 184. § a) pontja alapján az Evt. 10. § (2) bekezdés záró szövegrészében** az *„a (3) bekezdésben és"* szövegrész helyébe az *„az 51. § (5) és (5a) bekezdés szerinti felújítás érdekében szükséges tarvágás, valamint"* szöveg lépett.

A jelen módosítást megelőző hatályos állapot szerint:

„Evt. 10. § (2) Az állam 100%-os tulajdonában álló,

a) természetvédelmi, Natura 2000, tájképvédelmi vagy közjóléti elsődleges rendeltetésű,

b) a 7. § (1) bekezdés a), b) vagy c) pontja szerinti természetességi állapotú, és

c) az erdőfelújítási kötelezettségre vonatkozó előírást alapul véve természetes mageredetű erdőfelújításra alkalmas

*erdőben – **a (3) bekezdésben és a 73. § (6) bekezdésben foglalt eset kivételével – tilos a tarvágás.***

*Evt. 73. § (6) Az erdészeti hatóság határidő kitűzésével elrendeli a fakitermelést, ha az **az erdő egészségi állapotának megőrzése**, javítása, veszély elhárítása vagy az erdő felújítása érdekében szükséges."*

A Evt. 10. § (2) bekezdése és 73. § (6) bekezdése alapján **eddig csak az erdő egészségi állapotának megőrzése érdekében lehetett tarvágást végezni** a felsorolt védelmi rendeltetésű, jobb természetességi állapotú erdőkben, különben a tarvágás tilos volt.

Mindezt tetézi, hogy immáron **az Evt. az 51. § (5) és (5a) bekezdése szerinti esetben is lehetőség van tarvágásra:**

„Evt. 51. § (5) Sarjeredetű természetes felújítással az éger, az akác, a nyár, valamint a fűz főfafajú erdők újíthatók fel.

(5a) Az erdészeti hatóság döntése alapján az (5) bekezdésben felsoroltaktól eltérő főfafajú erdők sarjról, vagy sarjról és magról vegyesen is felújíthatók."

A fentiek alapján az állam 100%-os tulajdonában álló természetvédelmi, Natura 2000, tájképvédelmi vagy közjóléti elsődleges rendeltetésű, és a bennük található erdei életközösség természetességi állapota szerinti **legjobb természetességi állapotú erdők** – természetes, természetszerű és származékerdő – **esetében a tarvágás lehetővé vált**, amennyiben sarjaztatással történik az erdőfelújítás. Ez a módosítás azt is jelenti, hogy a felsorolt védelmi rendeltetésű, jobb természetességi állapotú erdőkben, ahol most az éger, az akác, a nyár, valamint a fűz főfafajú fajok vannak, a Módtv. szerinti módosítás hatályba lépését, azaz 2025. július 20-át követően a korábbi tiltással ellentétben lehetőség lesz tarvágásra. *Nem világos egyébként, hogy a tarvágás és a sarjaztatás közötti oksági viszony miként és hogyan teremtődik meg.* A sarjeredetű erdőfelújításhoz nem szükséges ugyanis tarvágást végezni, az Evt.10. § (2) bekezdésének a Módtv. 184. § a) pontja alapján beiktatott új kitétele mégis lényegében a sarjeredetű *„felújítás érdekében szükséges tarvágás"* lehetőségét teremti meg.

Elképzelhető, hogy a sarjaztatásnak mint erdőfelújítási módnak a jelenleginél szélesebb körű visszavezetése indokolt lehet, azonban ehhez egyáltalán nem szükséges a tarvágás lehetőségének bővítése, még kevésbé a védelmi rendeltetésű erdőkben. A módosítás szakmai

ellentmondásosságát jelzi, hogy éppen a jobb természetességi kategóriákba tartozó erdőkben teszi lehetővé szélesebb körben a tarvágást. Az erdő természetességi kategóriáinak meghatározásakor pedig kifejezetten az az egyik fő feltétel, hogy mennyi bennük az idegenhonos faj. Minél természetesebb egy erdő, annál kevesebb benne az idegenhonos faj. Nehezen indokolható, hogy a jobb természetességi állapotú erdőkben azt a kevés idegenhonos fajt miért kellene tarvágással kiszedni, ahelyett, hogy egyenként, vagy az érintett egyedekre vonatkozóan kis csoportban, kisebb vágásterületeken történne az esetleges fafajcsere.

A módosítással bevezetett rendelkezések egyfelől tehát a már említett alkotmánybírósági gyakorlattal[29] kifejezetten ellentétes módon bővítik a tarvágás lehetőségét, másfelől a nemzet közös örökségének éppen a jogszabályi oltalommal külön is kiemelt értékei tekintetében. Mindezek alapján a visszalépés tilalmába ütközés, az Alaptörvény P), XX. és XXI., továbbá 38. cikkeivel kapcsolatosan merül fel az Alaptörvénybe ütközés vizsgálatának szükségessége. A szakmai tartalom ellentmondásossága miatt – a sarjaztatás és a tarvágás nem értelmezhető kapcsolása, illetve éppen a fokozottabb védelmet igénylő erdők érintettsége – az Alaptörvény B) cikkéből eredő jogbiztonság követelményének érvényesülése is kétséges.

3. A Módtv. 185. §-a alapján hatályát vesztette az Evt. 51. § (6) bekezdése.

Az Evt. módosításig hatályos 51. § (6) bekezdése: *„Ha a termőhelynek megfelelő őshonos állományalkotó főfafajok mageredetű természetes felújításának feltételei adottak, ezt a felújítási módot kell alkalmazni."*

E szakmai módosításnak – törlésnek – jelentős jogkövetkezménye van, mert az előírás hatályon kívül helyezésével megszűnt a mageredetű felújítás előnyben részesítése és ebből következően a tarvágás utolsó szakmai korlátja is. Lehetővé vált – korlátozó előírás hiányában – az állományalkotó fajok lecserélése is, tehát lehetőség nyílt a területen lévő erdei életközösség jellegének mesterséges megváltoztatására. Bár ez a beavatkozás bizonyos esetekben akár indokolható lehet az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás érdekében, mindazonáltal ökológiai kockázatokat is hordoz magában. Ebből következően **a fafajcserés beavatkozás természetvédelmi garanciákkal övezett részletes szabályozást igényelne.** Ezzel szemben a Módtv. hatályon kívül helyezésével egy korlátlanul megengedő lehetőséget nyitott, amely a szükséges szabályozási garanciák hiányában a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét közvetlenül veszélyezteti.

A Módtv. indokolása szerint a magyar erdők éghajlatváltozással kapcsolatos kihívásait hivatottak kezelni ezek a módosítások. A klímaváltozás nehézségeivel a természetvédelem is szembesül, a probléma létezése vitathatatlan. Ugyanakkor a klímaalkalmazkodás erdészeti ágazatban alkalmazott eszközeit érintően jelenleg is folyamatban van a szakmai konszenzus kialakítása. Ezt bizonyítja az erdészeti szakembereket tömörítő Pro Silva Hungaria Egyesület által kiadott közlemény[30] is, melyben a szervezet – a Pro Silva Európa nemzetközi szervezet stratégiájával összhangban – szintén a Módtv. alapjául szolgáló T/11681 számú törvényjavaslattal szemben[31] foglalt állást. Az, hogy mely módszer biztosítja leginkább a

[29] 14/2020. (VII. 6.) AB határozat

[30] https://www.prosilva.hu/node/110

[31] A Pro Silva Hungaria Egyesület határozott szakmai álláspontja, hogy a meglévő, magas természetességű, őshonos főfafajú erdeink fenntartása, bővítése, fejlesztése érdekében a legjobb módszer – nem a Módtv. szerinti

társadalom számára fontos ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartását, az erdei biodiverzitás védelmét, a klímaváltozással összefüggésben az erdők alkalmazkodóképességének és a gazdálkodás stabilitásának megőrzését az alapjogokon túlmutató szakmai kérdés. Ugyanakkor a jogalkotás vonatkozásában az Alaptörvény P), XX. és XX. cikkeit egyaránt biztosító megelőzés és elővigyázatosság elvei, továbbá a visszalépés tilalma a szakmai konszenzus hiányának tényét alapjogi jelentőségűvé emeli és a hatályon kívül helyezett, garanciális jellegű korlátozó rendelkezés fenntartását – azaz a hatályon kívül helyezés megsemmisítését – támasztja alá.

III. Összegzés

A Módtv. által bevezetett, indítvánnyal érintett Evt. módosítások egyenként és együttes hatásukban is értékelendők. Az őshonos, védelmi rendeltetésű, magas természetességi állapotú erdőkben végzendő tarvágás lehetőségének bővítésével, a fafajcserét könnyebben lehetővé tevő rendelkezésekkel és a hatósági kontroll jelentős szűkítésével csökkennek a védelmi garanciák – tehát kétségkívül megvalósul a visszalépés –, ezáltal **helyrehozhatatlan károk okozásának jogszabályi lehetősége nyílik meg**. Tekintettel arra, hogy a természetvédelmi szempontokat eddig érvényesítő törvényi rendelkezések módosításra kerültek, illetve a természetvédelmi hatósági beavatkozás végzésére nyitva álló idő – a szakmai alaposságot megkérdőjelezve – lerövidült, **az erdőgazdálkodás gazdasági érdekeivel szemben nem áll rendelkezésre olyan eszköz, amely – az idézett alkotmánybírósági döntések szerint is – a legmagasabb, az Alaptörvény P) cikke alapján alkotmányos oltalom alatt álló természeti érték védelmét, illetve ezen védelmen keresztül a jövő nemzedékek érdekeit és a jelen nemzedék egészséges környezethez, továbbá testi és lelki egészséghez való alapvető jogát biztosíthatná.**

A Módtv. által alakított hatályos Evt. rendelkezések a korábbiakhoz képest a szükségesség és arányosság[32] imperatív elveinek figyelmen kívül hagyásával szűkítik, gyengítik a védett természeti, illetve Natura 2000 területeken lévő erdők vonatkozásában a jogszabályok által **korábban biztosított védelmi szintet** az eddig meglévő természetvédelmi garanciák és eszközök, az anyagi és eljárásjogi szabályok megváltoztatásával, a gazdasági érdekek előtérbe helyezésével.

Különösen aggályos, hogy a változások az e területeken lévő **állami erdőket is érintik**, annak ellenére, hogy az állami tulajdon kifejezett célja az Alaptörvény 38. cikkével is összhangban a természetvédelmi szempontok fokozott érvényre juttatásával a jövő nemzedékek érdekeinek figyelembevétele. Az Alkotmánybíróság szerint ez *„mindig egyfajta önkorlátozást jelent, ami egy gazdasági szemléletű és profitérdekelt szervtől kevéssé várható el”*[33], különösen, ha az erre irányuló jogszabályi keretek megszűnnek és önkorlátozása csakis a saját – gazdasági érdekével rövid távon ellentétes – döntésének függvénye. Az Evt. új szabályai által lehetővé tett fakivágások alapjaiban kérdőjelezik meg az Alaptörvény P) cikkében a nemzet közös öröksége és ezen keresztül a jövő nemzedékek érdekei védelmében megfogalmazott

---

megoldás, hanem – a Pro Silva elvek szerinti természetközeli erdőgazdálkodás, amelynek alapja az örökerdő-üzemmód.

[32] Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés szerint.

[33] 16/2015. (VI. 5.) AB határozat [110].

kötelezettségek állam általi teljesítését és így általában a „mindenki" más (erdőgazdálkodók, erdőtulajdonosok) általi teljesíthetőségüket.

A hirtelen változások révén bekövetkező tartós, esetleg visszafordíthatatlan hatások korábbi évtizedek erdészeti és természetvédelmi erőfeszítéseit semmisíthetik meg, miközben a negatív hatások helyreállítása csak nagy nehézségekkel és hosszabb távon lehetséges. Ez nem csak környezeti, hanem nemzetgazdasági szempontból is jelentős, aránytalan terhet róhat a jövő nemzedékekre.

Az erdőknek az ökoszisztémában, a klímavédelemben, egészségvédelemben betöltött speciális szerepére, a megelőzés és elővigyázatosság elveire és az Alkotmánybíróság által bevezetett állami bizalmi vagyonkezelő (*public trust*) koncepcióra[34] is tekintettel az erdők védelmére vonatkozó szabályok esetében különös gonddal kell vizsgálni a visszalépés tilalmára, a szükségesség-arányosság tesztjére vonatkozó alaptörvényi követelményeket. További kötelezettsége az államnak, hogy a preventív védelmi szabályoktól ne hátráljon vissza a szankciókkal biztosított védelem felé, hacsak ez elkerülhetetlenül nem szükséges (de ebben az esetben is az arányosság betartásával).

Az Ajbt. 2. § (3) bekezdésében és 34. §-ában biztosított jogkörömben foglaltak alapján, a fenti indokokra tekintettel **kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy** az Abtv. 24. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság **vizsgálja meg**, és az Abtv. 41. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében **semmisítse meg** az Evt. 27. § (3) bekezdését, az Evt. 10. § (2) bekezdés záró szövegrészében *„az 51. § (5) és (5a) bekezdés szerinti felújítás érdekében szükséges tarvágás, valamint"* szövegrészt, mivel azok álláspontom szerint a visszalépés tilalmába ütköznek és ezért ellentétesek az Alaptörvény P), valamint XX. és XXI. cikkeiben foglaltakkal, nem felelnek meg az Alaptörvény 38. cikkének (1) bekezdésében foglaltaknak, továbbá sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglaltakat. Kérem továbbá, hogy az Abtv. 46. § (1) bekezdése és (2) bekezdésének c) pontja alapján vizsgálja meg az Evt. 51. § (6) bekezdésének hatályon kívül helyezéséből eredően a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását (a szükséges garanciák hiánya miatt a szabályozás a visszalépés tilalmába ütközik), és a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – hívja fel feladatának teljesítésére.

Budapest, 2026. október 27.

Üdvözlettel:

[redacted]

Dr. Juhász Imre

[redacted]

[34] 14/2020. (VII. 6.) AB határozat [23].